

Perspektivmeldingens utfordringsbilde: Hvordan organisere politikk og forvaltning for omstilling

DNVA, 26.11.24

Trond Fevolden

Effektiv ressursbruk og god omstillingsevne blir avgjørende fremover (PM24)

Offentlig sektor sysselsetter en tredjedel av arbeidstakerne i Norge og disponerer mer enn 60 pst. av verdiskapingen i Fastlands-Norge. Hvordan disse ressursene brukes, er avgjørende for hvor godt *velferdsstaten* og norsk økonomi fungerer.

Frustrasjon over budsjettarbeidet i staten:

«There must be some kind of way out of here»

Ovenstående er hentet fra innledningen til sangen «All along the Watchtower» av Bob Dylan. Disse linjene uttrykker etter hvert ganske godt mine følelser i forbindelse med det årlige budsjettarbeidet i staten. Følelsen er der fra vi sender inn de første forslagene til nye satsinger i januar frem til trykkingen av proposisjonen i midten av september. Og, denne frustrasjonen har bare tiltatt med årene: «There's too much confusion, I can't get no relief». Men er det noen vei ut?

AV DEPARTEMENTSRAÐ TROND FEVOLDEN

Vil ta opp tre temaer

- Kamp om arbeidskraft
- Effektivitet
- Gir Perspektivmeldingen innsikt og danner grunnlag for politikkutforming

Lov om pasient- og brukerrettigheter

- Rett til nødvendig hjelp fra kommunens helse- og omsorgstjeneste
- Rett til fastlege
- Rett til brukerstyrt personlig assistanse
- Rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig
- Rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten
- Rett til vurdering, tidsfrist, tidspunkt og informasjon om nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten
- Rett til helsehjelp ved fristbrudd
- Rett til fornyet vurdering
- Rett til valg av behandlingssted
- Rett til helsehjelp i utlandet
- Rett til individuell plan
- Rett til kontaktlege
- Rett til koordinator
- Rett til barnekoordinator
- Rett til dekning pasientreiser
- Rett til medvirkning og informasjon
- Rettigheter samtykke

Sykepleiervikar Amalie (26) kostet Fauske kommune 170.000 på én måned

Norske kommuner styrer mot milliardunderskudd. Likevel kaster de penger etter sykepleierne. – Jeg har kjent litt på dårlig samvittighet, sier Amalie Nielsen, som jobber i privat bemanningsbyrå.

[Marie Staberg](#)

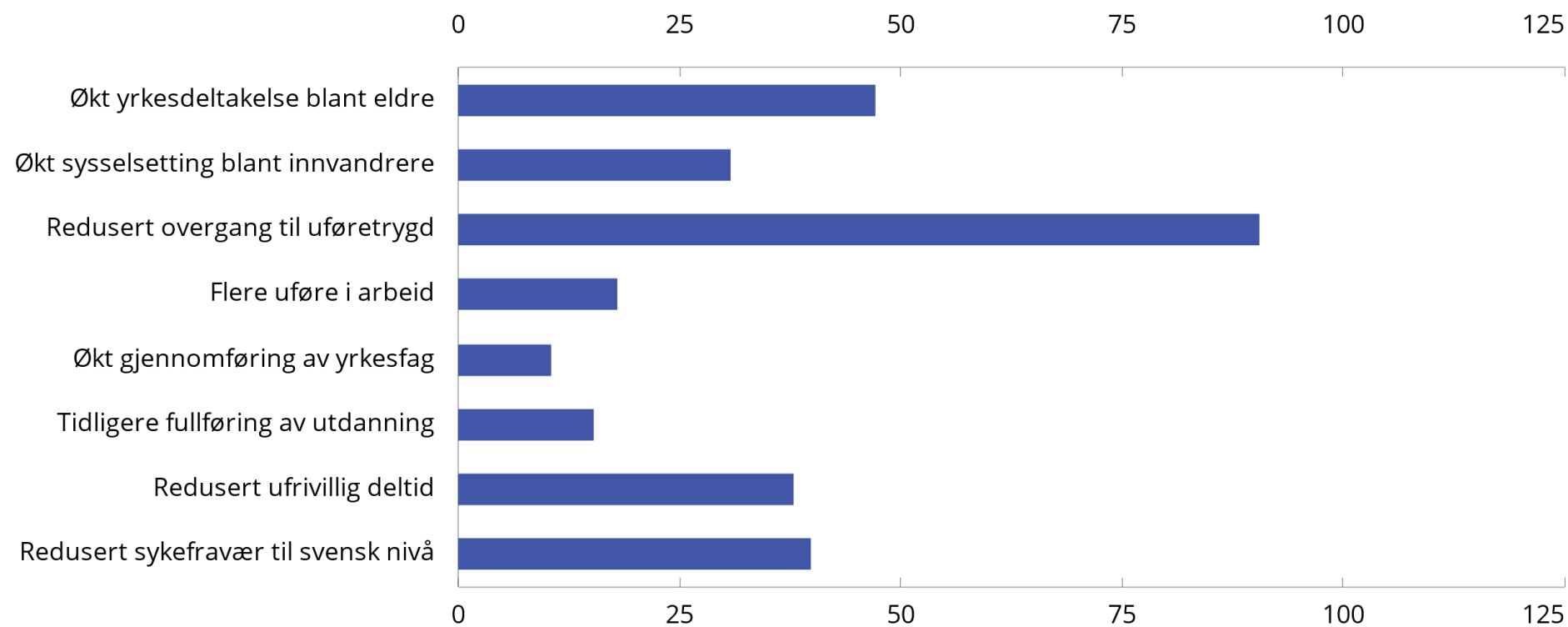
Journalist

Publisert 25. okt. kl. 06:42

Oppdatert 30. okt. kl. 20:47

Ulike retningsvalg kan bidra til å øke arbeidstilbudet

Illustrasjon av mulig økning i antall årsverk ved ulike retningsvalg. 1 000. Virkning ved full innfasing

Kilde:
Finansdepartementet.

OECD Economic Surveys: Norway 2024

- The quality of fundamental skills is declining to a worrying extent. While Norway scored above the OECD average between the 2009 and 2018 PISA waves, it is now below
- Shortages of skilled labour have become more acute, notably in the technical and health sectors. Occupations that require vocational or higher education are among the most difficult to fill.

Aftenposten mener: Karakterer er i ferd med å bli ubrukelige

Dagens lederartikkel

Siste PISA undersøkelse

Betydelig flere lavtpresterende elever

Fra 2018 til 2022 har andelen lavtpresterende elever (under mestringsnivå 2) økt fra 19 til 31 prosent i matematikk, fra 21 til 28 prosent i naturfag og fra 19 til 27 prosent i lesing. Disse elevene ansees å mangle minimumskompetansen man trenger for å være godt forberedt til videre utdanning og arbeidsliv. Samlet sett presterer 41% av elevene på det laveste mestringsnivået på minst ett (eller flere) av fagområdene.

Halvparten av studieplassene står tomme: Det er tøft å være lærer

Karakterkravene ble fjernet for å tiltrekke seg flere lærerstudenter, men kun halvparten av plassene er fylt opp. På ett av studiene på UiT står ni av ti plasser tomme.

[Sveinung Åsali](#)
Journalist

[Torkil Stoltz](#)
Journalist

«Formålet med Perspektivmeldingen

- Løfte blikket fremover, og peke på utfordringer for norsk økonomi og statsfinansene fremover
- Gir innsikt og danner grunnlag for politikkutforming
- Bidrar til langsiktighet i den økonomiske politikken»

Perspektivmeldingen 21

**En ny virkelighet krever
langsiktighet og bevisste
prioriteringer**

Kan vi løfte blikket?

- Kortsiktige statsbudsjett, ettårig, penger nå
- Departementene fokuserer på budsjettøkninger
- Kortsiktige politikere, valgperiode
- Kortsiktige media, oppslag nå
- Politikere med handlefrihet, ikke binding
- Regjeringsplattformer - nærsyn satt i system?

OECD Economic Surveys: Norway 2024

Budgets are established for a single year only, making longer-term planning difficult. Norway could benefit from applying a medium-term expenditure framework

Klarere prioriteringer krever
sterkere styring. Vil noen ha
ansvaret for upopulære

- avgjørelser?
- Statsministerens kontor langt mindre samordningsinstans enn de fleste OECD land. I de fleste andre OECD land har SMK ansvar for: *Strategic planning for the whole of government, Designing and implementing reform of public administration og Monitoring implementation of government policy.*
  - Finansdepartementet opptatt av økonomiske forhold
  - Hvem ser velferdsstaten samlet (kommune og stat)?
  - Stortinget er også sterkt sektorisert
  - Trenger vi visjoner?